

Zienswijze Regio Zwolle

Datum: 8 december 2025

Geachte mevrouw Keijzer,

Met uitgebreide belangstelling hebben wij als Regio Zwolle kennis genomen van de Ontwerp-Nota Ruimte. Graag spreken wij onze grote waardering uit voor de visie die het kabinet neerlegt voor de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland, hoe u de uitdaging bent aangegaan om alle opgaven in de ruimte bij elkaar te brengen en waarvoor het Rijk verantwoordelijk draagt en neemt. Tegelijkertijd is uw visie ook een belangrijk vertrekpunt voor ons. Hoe wij ruimtelijke opgaven aangaan in onze regio met alle gemeentelijke, provinciale en waterschapspartners.

Met deze zienswijze reageren wij op uw visie en vragen u om verschillende optimalisaties en aanvullingen in de definitieve Nota Ruimte, zodat wij ook onze verantwoordelijkheid kunnen nemen voor nationale en regionale ruimtelijke opgaven. Heel graag gaan wij daarover met u en uw deskundigen verder in gesprek.

Regio Zwolle is NOVEX-gebied, één van de zes verstedelijkingsgebieden. Een gebied met 22 gemeenten, delen van 4 provincies en delen van 4 waterschappen¹, samen één Daily Urban System. In februari 2023 stelden wij daarvoor de Verstedelijkingsstrategie vast: "Warme Harten in een Klimaatbestendige Delta". Een strategie gebaseerd op analyses en ontwerpend onderzoek zoals ook toegepast voor de Ontwerp-Nota Ruimte en waarin we intensief met verschillende Rijksdepartementen hebben samengewerkt. Een strategie met duidelijke groeiambities passend bij de opgaven van Rijk én Regio.

In de afgelopen jaren zijn we met deze strategie aan de slag gegaan, om de ambitie van het realiseren van 50.000 woningen en 20.000 extra arbeidsplaatsen in 2040 waar te maken. We hebben een vertaling gemaakt naar een Ontwikkelperspectief, naar een Uitvoeringsagenda en vooral een uitwerking gegeven aan de verdere ontwikkeling van onze "Warme Harten": steden en regiokernen met een groeiperspectief waarin nabijheid centraal staat. Wonen en werken groeien in onze regio in harmonie, bereikbaarheid wordt duurzaam geborgd en de veelzijdigheid van water en bodem in onze regio is leidend met een scherp oog voor klimaatverandering. Juist deze vertaling en uitwerking zien wij onvoldoende tot uiting komen in de Ontwerp-Nota Ruimte voor onze regio en daarmee het NOVEX-gebied.

Klimaatbestendig groeien

Economische ontwikkeling en bevolkingsgroei in een gebied wat kwetsbaar is gelegen in de delta van IJssel en Overijsselse Vecht en deels vroeger de bodem van de Zuiderzee, is mogelijk. Dat willen wij laten zien. Regio Zwolle als voorbeeldgebied. Water en bodem zijn voor ons sturend in de ruimtelijke ontwikkeling van onze regio, waarbij wij naar de lange termijn (2100) kijken. De werelden van wonen en werken verbinden wij vanuit onze verstedelijkingsstrategie met water, en maken deze verbinding steeds concreter. Hiervoor zijn we met het Rijk onder andere het programma Regionale Sponsstrategie gestart. Juist deze vertaling en uitwerking van dit programma zien wij onvoldoende tot uiting komen in de Ontwerp-Nota Ruimte voor onze regio en daarmee het NOVEX-gebied.

De keuzes die het Rijk maakt voor het hoofdwatersysteem werken bij ons rechtstreeks door in het regionaal systeem, en hebben effect op de ontwikkelmogelijkheden. Wij vragen aandacht voor de nadelige effecten van keuzes in het hoofdwatersysteem voor onze regio als gevolg van klimaatverandering. Daar waar effecten onvermijdelijk zijn, vragen wij perspectief voor ondernemers en gebruikers in onze regio en een duidelijke rol en ondersteuning van het Rijk. Juist vanuit onze

¹ De namen van deze 30 partners staan in bijlage 1

samenwerking in het NOVEX-gebied zien wij dat Rijk en Regio Zwolle kunnen komen tot dit perspectief.

Visiekaart en regiokernen

De Visiekaart op pagina 42 en 43 is voor ons de blikvanger van de visie. Duidelijk is dat u voor onze Regio, de stad Zwolle centraal stelt. Het is de centrumstad. Verbindingen naar regiokernen worden gelegd. We zien daarin Kampen, Meppel, Hoogeveen, Emmeloord, en Dronten terugkomen. Wij missen hier echter onze regiokernen Steenwijk, Raalte en Hardenberg. Deze kernen vormen belangrijke schakels in ons Daily Urban System, zoals onderkend in de Verstedelijingsstrategie.

Deze drie kernen maken deel uit van het programma Stationsomgevingen, één van de programma's van NOVEX-gebied Regio Zwolle en gericht op 6 kernen. De kernen vervullen door de concentratie van voorzieningen, een sleutelrol in zowel de groeiambities voor woningbouw en economie alsmede voor de bereikbaarheid. Over deze zes stationsgebieden zijn aan de hand van een Parapluplan afspraken gemaakt tijdens het BO-Leefomgeving van 7 november 2024. In totaal gaat het om 16.000 woningen en 9.000 arbeidsplaatsen die in nabijheid van elkaar worden gerealiseerd. Bijvoorbeeld voor Hardenberg geldt dat, vooruitlopend op de komst van de Nedersaksenlijn, direct rondom het station 500 woningen, onderwijs en werkgelegenheid worden gerealiseerd in één samenhangende gebiedsontwikkeling.

Wij stellen de volgende optimalisatie voor:

- Opname van de regiokernen Steenwijk, Raalte en Hardenberg op de Visiekaart, inclusief de verbinding met Zwolle.
- Opname van deze drie kernen op de lijst met grootschalige regionale woningbouwlocaties, waarbij specifiek de stationsomgeving wordt geadresseerd.
- Voor de regiokern Kampen naast de woningbouwlocatie Reevedelta, waar Stationsomgeving Kampen-Zuid onderdeel van is, ook opname van Stationsomgeving Kampen.
- De omschrijving van de regionaal grootschalige woningbouwlocatie Hoogeveen (pag. 302) aan te passen in: "verbinding stationsgebied-stadscentrum- uitleglocatie"
- Consequent opnemen van de 8 regiokernen op alle (bouwsteen)kaarten, zoals op pagina 204 en 205 (bouwsteen sterke en onderscheidende regio's).

Integrale themakaart: wonen, werken en bereikbaarheid

Voor deze kaart, pagina 196 en 197 van uw visie, hebben wij deels dezelfde notie zoals voorgaand gemaakt. De regio is niet compleet wat betreft verbindingen naar alle regiokernen. Hiermee valt de oostkant van de Regio weg. Aanvullend daarop vragen wij aandacht voor twee lopende ontwikkelingen:

1. In Duitsland wordt werk gemaakt van de E233 (Meppen-Cloppenburg), aansluitend op de A37 bij Emmen. Hier ontstaat een nieuwe internationale verbinding op de Baltic Sea Corridor in samenhang met de A28, de A32 en de kruising met de Nedersaksenlijn. Voor een visie op 2050 vinden wij dat gemis. We zien veel economische potentie in deze verbinding, mede in relatie tot de Port of Zwolle, voor goederen en personen met een focus op Noordoost-Europa. Wij stellen voor deze verbinding/corridor op te nemen in de bouwsteen, op de kaart pagina 200/201 en daarmee ook in de uiteindelijke Visiekaart.
2. Regio Zwolle is verbonden met Regio Twente. Beide regio's groeien, met een grote potentie voor een schaa sprong. Dat vraagt ook een sterke verbinding tussen de Regio's via spoor en weg, waarmee ook het Duitse achterland kan worden aangetakt. We stellen voor de corridor Zwolle-Twente via N/A35 (MIRT-afpraak) en het spoor (via Raalte) nadrukkelijk in de bouwsteen op te nemen. Op de kaart op pagina 200 stellen wij een vergelijkbare aanpassing voor.

Mobiliteit goederen- en personen vervoer

Op pagina 290 en 291 geeft het kaartbeeld inzicht in netwerken, knooppunten en corridors voor goederenvervoer. Deze kaart mist door de getoonde hoofdlijn voor ons essentiële elementen. De Port of Zwolle bestaat uit een aantal binnenhavens in de gemeenten Zwolle, Meppel en Kampen. Binnenhavens die op termijn, bij de afgesproken verruiming van de Sluis Kornwerderzand, steeds betekenisvoller worden. De havens worden ook vanaf zee bereikbaar én bovenal, door de gunstige ligging jaarrond bereikbaar, ook als de IJssel bij extreme droogte minder bevaarbaar wordt. Daarom pleiten we ervoor deze havens op de kaart op te nemen in samenhang met het TEN-T-vaarwegen kernnetwerk. Dat geldt ook voor de haven van Urk.

Voor zowel goederen- als personenvervoer zijn we van mening dat de route A28-A37-E233 (Duitsland) een internationale functie heeft en als dusdanig moet worden onderkend op de kaarten op pagina 288/289 en 290/291.

VISTA-strategie en regio karakterisering

Met de VISTA-strategie presenteert u een specifieke gebiedsgerichte benadering voor ruimtelijk economische ontwikkeling. De keuze voor stimuleren kunnen wij onderschrijven, al hoewel wij uw duiding van een verzorgende economie niet helemaal delen. De Regio Zwolle kent juist een stevige op export gerichte economische motor met maak- en agro-food industrie en ontwikkelt zich daarin sterk. Op pagina 280 kan dat sterker tot uiting komen. In het verlengde daarvan zien wij bijvoorbeeld heel specifiek ook de noodzaak in de toekomst onze energie-intensieve industrie, bijvoorbeeld aanwezig in Meppel, Zwolle, Zwartewaterland en Hoogeveen, aan te takken op de waterstofbackbone van Nederland. Deze loopt al door onze regio, maar kent nog geen aftakkingen in westelijke richting (pagina 270/271).

Groeien in balans is wat ons betreft herkenbaar aanwezig in de Verstedelijkingsstrategie. Juist hiervoor hebben we ook een regionale economische bouwsteen ontwikkeld, gericht op 2040. Tegelijkertijd vragen we u in de uiteindelijke Nota Ruimte aandacht te besteden aan:

- Onze regio is een samenwerking met onder meer 22 gemeenten binnen één Daily Urban System. We zien in de kaart op pagina 188/189 deze gemeenten niet herkenbaar terug. Zo krijgen bijvoorbeeld de gemeenten Hoogeveen, Nunspeet (en de hele kop van de Veluwe) en Noordoostpolder de strategie 'versterken'. We vragen u daarom eenduidig te zijn in de strategie voor onze hele regio, ook omwille van onze Rijk-Regio samenwerking in NOVEX-gebied Regio Zwolle en deze gebiedsdekkend voor de hele Regio Zwolle weer te geven.
- De vitaliteit van dorpen en kleinere kernen, zowel in onze regio als in geheel Nederland. Wij staan voor de broodnodige realisatie van 10.000-17.000 woningen en werkgelegenheid in en bij deze kernen voor behoud en toekomstbestendigheid van leefbaarheid. Juist dat maakt dat iedereen in de regio meetelt en mensen naar elkaar om kunnen blijven kijken.
- In de VISTA-kaart de 8 regiokernen op te nemen zoals deze onderdeel vormen van Regio Zwolle. Dat zijn Kampen, Meppel, Hoogeveen, Emmeloord, Dronten, Steenwijk, Raalte en Hardenberg.
- Onze regio is een toonbeeld van een veelzijdig MKB (80.000 bedrijven) met een breed innovatief karakter. Dat maakt de regio op eigen wijze onderscheidend en vooral sterk in het opvangen van economische tegenwind. We zijn niet afhankelijk van één sector. Het belang van het MKB voor onze economische groeipotentie is onderbelicht in de Nota Ruimte.
- U karakteriseert Regio Zwolle als L-regio, waarin de centrumstad Zwolle centraal staat. We willen benadrukken dat in onze regio de stad Zwolle en de 8 regiokernen fungeren als één systeem van voorzieningen en bereikbaarheid waarmee in totaal alle kernen binnen de 22 gemeenten met een diversiteit aan kernen en leefgemeenschappen binnen vier provincies worden 'bediend'. Dit unieke en onderscheidende karakter van onze regio binnen Nederland lezen wij niet terug in de Nota. Wij verzoeken u hier wel aandacht te besteden in de uiteindelijke Nota Ruimte.

Afsluitend

De Ontwerp-Nota Ruimte biedt veel aantrekkelijke uitgangspunten en vergezichten waarmee we in onze NOVEX-samenwerking samen verder aan de slag kunnen. In het NOVEX-gebied Regio Zwolle maken wij werk van nationale opgaven in combinatie met regionaal passende oplossingen. Wij zien dat dat om investeringen vraagt en blijft vragen van u en ons, in onze centrumstad Zwolle, in onze regiokernen en bereikbaarheid, vitaliteit en klimaatbestendigheid van onze hele regio.

Wij kijken uit naar Uitvoeringsagenda bij de Nota Ruimte waarin perspectief wordt geboden op deze investeringen en denken graag met u mee over de ontwikkeling en uitwerking van de Uitvoeringsagenda. Juist om de relatie met het NOVEX-gebied Regio Zwolle optimaal te leggen en om richting te geven aan gemeenschappelijke opgaven van u en de partners van Regio Zwolle. Wij en de deskundigen vanuit onze regio staan paraat om onze bijdrage aan uw Nota te leveren.

Hoogachtend,

Peter Snijders
Voorzitter Regio Zwolle

Martijn Dadema
Voorzitter Stuurgroep Ruimte Regio Zwolle